

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tat-30 ta' Lulju, 2010

Citazzjoni Numru. 1125/2007

Grezzju Ellul

Versus

***Chairman* tal-Korporazzjoni għas-Servizzi tal-Ilma;
Direttur Ġenerali tal-Kuntratti u l-Kumitat Ġenerali tal-
Kuntratti; u Joseph Spiteri u martu Agnes għal kull
interess li jista' jkollhom**

1. F'din il-kawża l-attur qiegħed jitlob il-ħlas ta' danni li ġarrab minħabba irregolaritajiet fil-għoti ta' kuntratt pubbliku.
2. Il-fatti li wasslu għal din il-kawża seħħew hekk: Il-konvenuti Direttur Ġenerali u Kumitat tal-Kuntratti [flimkien "il-Kumitat"] u l-Korporazzjoni għas-Servizzi tal-Ilma ["il-Korporazzjoni"] għamlu sejħa għal offerti għal tiswija ta' kanen tal-ilma fit-toroq. Din is-sejħa saret bil-kondizzjoni, fost oħrajn, illi "*The Government reserves the right to accept or reject, wholly or in part, any of the tenders*

*received*¹. Barra t-tiswija tal-kanen, il-kuntrattur kellu wkoll isewwi l-wiċċ tat-triq li jkun inqala' sabiex jinkixfu l-kanen. Il-kuntratt kien maqsum f'ħames fażijiet ta' elf biċċa xogħol kull waħda, u qabel ma l-kuntrattur jithalla jgħaddi għall-faži li jmiss kellu jsir *quality control inspection* fuq ix-xogħol magħmul fil-faži li tkun għadha kif tlestiet u r-riżultat ikun illi mill-inqas disgħin fil-mija (90%) tax-xogħol ikun sar sew; dwar x'jiġri jekk aktar minn għaxra fil-mija (10%) tax-xogħol tal-ewwel faži ma jkunx sar sew, il-kuntratt igħid hekk:

In the event that the Board confirms that the quality control has failed, the Contractor will be charged the full cost of the quality control effected by the Board, and will not be allowed to participate further in any of the remaining stages of the project. In this situation the Corporation will retain the full right to review the tender adjudication and contractor selection process and shall re-allocate the project to another Contractor.

... ..

The chosen Contractor will not be allowed to request a second quality control under the excuse that the faults found in the first quality control could be easily rectified; the initial quality control will be the decisive one.

3. Wara li nfetħu l-offerti l-kuntratt ingħata lil ċertu Charles Dimech li kien għamel l-irħas offerta. Waqt li kienet għaddejja l-ewwel faži beda jsir il-*quality control* u minn kmieni nstab illi aktar minn għaxra fil-mija mix-xogħol sar ħażin. Partikolarment, għalkemm it-tiswijiet tal-kanen ma jidhirx li kien qiegħed isir ħażin, it-tiswija tal-wiċċ tat-triq ma kinitx qiegħda ssir sew. Il-Korporazzjoni għalhekk kienet tal-fehma illi t-tieni faži tal-kuntratt ma kellhiex tingħata lil Dimech u għamlet rakkomandazzjoni illi din il-faži tingħata lill-attur, li kien għamel it-tieni irħas offerta².

4. Il-Kumitat, iżda, ma qagħadx fuq din ir-rakkomandazzjoni. Billi deherlu illi kellha tingħata aktar importanza lill-parti tal-kuntratt dwar it-tiswija tal-kanen (li Dimech kien wettaq sew) milli lill-parti dwar it-tiswija tal-wiċċ tat-triq, fit-18 ta' Diċembru 2001 iddeċieda illi "*The Committee accepted Mr Dimech's explanations on past*

¹ *Fol.* 105. para. 5.

² Ara x-xieħda tal-Ing. Mark Perez fis-seduta tad-29 ta' April 2009, *fol.* 63 *et seqq.*

deficiencies and his promise of a better performance for the future, and agreed to approve award of work on a further 1000 leak repair jobs to this same contractor”.

5. Meta ra hekk l-attur, billi deherlu illi l-għoti tat-tieni faži tal-kuntratt lil Dimech sar bi ksur tal-liġi u illi l-kuntratt kellu, minflok, jingħata lilu, fetaħ kawża fl-ismijiet **Grezzju Ellul versus Joseph V. Spiteri nomine et** (ċitazzjoni numru 142/2002) kontra l-Kumitat u l-Korporazzjoni u talab illi l-qorti (i) tgħid illi (a) bl-għemil tal-Kumitat u tal-Korporazzjoni nkisru l-jeddijiet tiegħu u (b) hu ġarrab danni, (ii) tgħid illi l-konvenuti għandhom iwiegħbu għad-danni, (iii) tillikwida d-danni u (iv) tikkundanna lill-konvenuti jħallsu d-danni hekk likwidati.

6. B'sentenza mogħtija fid-19 ta' Ottubru 2006 il-qorti iddeċidiet hekk:

tiddisponi mill-kawża billi, wara li kkunsidrat it-talbiet u l-eċċezzjonijiet kollha sollevati, tiddeċiedi li ma tiħux konjizzjoni tal-añħar parti tal-ewwel talba u tat-tieni, it-tielet u r-raba' talbiet attriċi, però tilqa' *in parte* l-ewwel talba tal-attur u tħassar u tannulla d-deċiżjoni li ħa l-Kumitat tal-Kuntratti Ġenerali u d-Direttur Ġenerali tal-Kuntratti fit-18 ta' Diċembru, 2001, fuq il-kaz intestat “*Excavation and Repair of Leakages (Ex-WSC/T/7/2001 and CT 2123/2001)*”, u dak kollu li sar wara bħala konsegwenza ta' din id-deċiżjoni, u terġa' tpoġġi lill-partijiet fis-sitwazzjoni li kienet teżisti qabel ma ttieħdet dik id-deċiżjoni issa annullata, u dan peress li b'dik id-deċiżjoni ġew miksura d-drittijiet tal-attur; u tiriserva lill-attur kull dritt ieħor, inkluż dak għad-danni, *si et quatenus*.

7. Ġara iżda illi, sakemm instemgħet u nqatgħet il-kawża Dimech laħaq lesta l-fażijiet kollha tal-kuntratt, u ma għadux fiżikament possibbli għall-Kumitat “*to review the tender adjudication and contractor selection process and ... re-allocate the project to another Contractor*” kif tgħid u trid is-sentenza. L-attur għalhekk fetaħ il-kawża tallum kontra l-istess konvenuti – ħlief illi issa ħarrek ukoll lil Joseph Spiteri, li għandu l-ħatra ta' Direttur tal-Kuntratti, u lil martu Agnes personalment – u qiegħed jitlob illi l-qorti:

i. tgħid illi l-konvenuti, jew tgħid min mill-konvenuti, naqsu milli jimxu kif qalet u riedet is-sentenza tad-19 ta' Ottubru 2006;

ii. tgħid illi l-konvenuti, jew tgħid min mill-konvenuti, għandhom iwieġbu għall-ħlas tad-danni li ġarrab l-attur wara li, bi ksur tal-liġi, flok ma għaddew il-kuntratt lilu ħallew lill-kuntrattur l-ieħor ikompli bil-kuntratt;

iii. tillikwida d-danni li ġarrab l-attur fis-somma ta' sitta u tmenin elf, tliet mija u ħamsa u tmenin lira (Lm86,385), maqsuma f' sebgħa u sebgħin elf, ħames mija u tnejn u disgħin lira (Lm77,592) telf ta' qligħ u tmint elef, seba' mija u tlieta u disgħin lira (Lm8,793) imgħaxijiet relattivi, jew somma aktar preċiża; u

iv. tikkundanna lill-konvenuti, jew lil min minnhom jaħti, iħallsu d-danni hekk likwidati, flimkien mal-ispejjeż legali u ġudizzjarji u l-imgħaxijiet ulterjuri.

8. Il-Kumitat u l-konvenuti Spiteri *proprio* ressqo l-eċċezzjonijiet tagħhom fid-29 ta' Novembru 2007³ u l-Korporazzjoni ressqet l-eċċezzjonijiet tagħha fit-30 ta' Novembru 2007⁴.

9. Joseph u Agnes Spiteri ressqo l-eċċezzjoni illi ma humiex kontraditturi leġittimi billi Joseph Spiteri mexa mhux fil-kapaċità tiegħu personali iżda fil-kapaċità tiegħu uffiċjali ta' Direttur Ġenerali tad-Dipartiment tal-Kuntratti. Din l-eċċezzjoni, fiċ-ċirkostanzi tal-każ, hija tajba. Għalkemm jista' jkun hemm ċirkostanzi fejn imġieba *ultra vires* ma tistax titqies li saret f'kapaċità uffiċjali, u għalhekk dak li jkun iwieġeb personalment, fil-każ tallum, għalkemm id-deċiżjoni dwar l-għoti tat-tieni fażi tal-kuntratt lil Dimech ġiet dikjarata li kienet ħażina, ma ngibitx prova illi Joseph Spiteri mexa *in mala fide* u għalhekk ma huwiex il-każ li jwieġeb personalment.

10. Il-qorti għalhekk tilqa' l-eċċezzjoni u teħles lill-konvenuti Joseph u Agnes Spiteri mill-ħarsien tal-ġudizzju, bl-ispejjeż kontra l-atturi. Ma huwiex meħtieġ għalhekk illi l-qorti tqis l-eċċezzjonijiet l-oħra tal-konvenuti Spiteri *proprio*, fosthom l-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni taħt l-artt. 2153 u 2165 tal-Kodiċi Ċivili.

11. Fil-meritu, il-pretensjoni tal-attur hija mibnija fuq il-premessa illi, wara li tħassret id-deċiżjoni illi t-tieni fażi tal-kuntratt tingħata lil Dimech, dik il-fażi u l-fażijiet kollha suċċessivi kellhom jingħataw lill-attur. Din il-premessa,

³ Foll. 35 et seqq.

⁴ Foll. 39 et seq.

izda, hija ħażina. Qabel xejn, is-sejħa għal offerti tgħid illi l-konvenuti żammew il-jedd “*to accept or reject, wholly or in part, any of the tenders received*”. Ukoll, l-għoti tat-tieni fażi tal-kuntratt lit-tieni offerent wara li jkun eliminat l-ewwel wieħed ma kienx awtomatiku. Kif xehed Alex Rizzo, dak iż-żmien *manager* fuq il-*water audit section* tal-Korporazzjoni, billi l-prezz mitlub mit-tieni offerent kien ogħla minn dak tal-ewwel wieħed, kien ikun meħtieġ illi jsiru negozjati bejn il-partijiet biex jaqblu fuq il-prezz u l-kondizzjonijiet kuntrattwali l-oħra⁵. L-attur qiegħed ukoll jitlaq mill-premessa illi kien sejjer jingħata mhux biss it-tieni fażi iżda l-fażijiet kollha suċċessivi wkoll, bla ma qies li hu wkoll kellu jgħaddi mill-*quality control inspections* wara kull fażi.

12. Il-premessa tal-attur hija għalhekk ipotetika u ma tistax tirnexxi azzjoni mibnija fuq dik il-premessa.

13. F'kull każ, iżda, l-attur ma jistax jippretendi illi jingħata l-qligħ għal xogħol li ma wettaqx, għax hekk ikun qiegħed jistagħna bla mistħoqq. Fiċ-ċirkostanzi, l-aktar illi jista' jippretendi l-attur huwa l-kumpens għal dak li jissejjaħ l-interess negattiv tiegħu, *i.e.* l-interess li ma jaħlix flus, ħin, riżorsi u opportunitajiet f'offerta li, minħabba irregolaritajiet li għalihom jaħtu l-konvenuti, ma ġietx meqjusa kif kellha tkun, iżda ma jistax jippretendi li jagħmel qligħ sħiħ bħallikieku l-kuntratt ingħata lilu u twettaq kollu minnu meta dan ma kienx il-każ.

14. Ma huwix kontestat illi l-ewwel fażi tal-kuntratt kellha tingħata lil Dimech: tiegħu kienet l-irħas offerta u f'dak il-waqt kien għadu mhux magħruf illi x-xogħol ma kienx sejjer jagħmlu sew għax, naturalment, il-*quality control inspection* kienet għadha ma saritx. Għalhekk, sal-istadju li fih saru u nfetħu l-offerti u ntlaggħet dik ta' Dimech, il-konvenuti kienu għadhom ma għamlu xejn ħażin u l-attur ma jistax jippretendi kumpens għal dak li għamel jew li tilef sa dak l-istadju. Kien fl-għoti tat-tieni fażi lil Dimech illi l-konvenuti mxew ħażin, u għalhekk l-attur għandu jedd li jingħata kumpens għall-flus, ħin u riżorsi li nefaq, u għal opportunitajiet oħra li tilef, biex seta' jikkonkorri għat-tieni fażi. Mix-xieħda, iżda, ħareġ li l-attur ma nefaq xejn addizzjonali, u ma tilef ebda opportunità

⁵ Ara x-xieħda ta' Alex Rizzo fis-seduta tad-29 ta' Lulju 2009, *fol.* 75.

oħra, biex seta' jikkonkorri għal dik it-tieni faži, għax l-aġġudikazzjoni saret fuq l-istess offerti, u l-attur ma ħtieġlu jagħmel xejn iżjed f'dak l-istadju.

15. Effettivament, għalhekk, l-attur ma ġarrab ebda dannu materjali, u t-talba tiegħu għall-ħlas ta' danni ma tistax tintlaqa'.

16. Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti hekk taqta' l-kawża: teñles lill-konvenuti Spiteri *proprio* mill-ħarsien tal-ġudizzju, bl-ispejjeż kontra l-atturi; tiddisponi mill-ewwel talba billi tgħid illi l-konvenuti l-oħra tassew naqsu milli jimxu kif qalet u riedet is-sentenza tad-19 ta' Ottubru 2006, iżda biss għax ma kienx materjalment possibbli li jagħmlu dak li riedet is-sentenza meta ngħatat; tiċħad it-tieni talba billi tgħid illi, għalkemm huwa minnu illi l-konvenuti mxew ħażin meta taw it-tieni faži tal-kuntratt lil Dimech, ma huwiex provat illi dik il-faži jew xi faži suċċessiva kellhom jagħtuha lill-attur; u tiċħad it-tielet u r-raba' talbiet.

17. Billi din il-kawża kienet provokata minn għemil illeċitu tal-Kumitat u tal-Korporazzjoni, huwa xieraq illi l-ispejjeż, ħlief dawk tal-konvenuti Spiteri *proprio*, iħallsuhom il-Kumitat u l-Korporazzjoni.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----